

EDUARD VERKIN

ZKÁZA OSTROVA
SACHALIN

≡ KNIHA ZLIN

Zkáza ostrova Sachalin

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.knihazlin.cz
www.albatrosmedia.cz

☰ KNIHA ZLIN

Eduard Verkin
Zkáza ostrova Sachalin – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2021

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA

alterum

EDUARD VERKIN

ZKÁZA OSTROVA SACHALIN

EDUARD VERKIN

**ZKÁZA OSTROVA
SACHALIN**

*Moje milá holčičko, za branami nebeského ráje
stále běhá jednorožec, však víš, však víš.*

Širo Šinkai

ITURUP

Možná to tak je.

Rodinný baloňák mackintosh ztratil svou temně temnou zelenou barvu. S překvapivě rudými žilkami a jemnými zlatavými záblesky jako by zpod lesknoucího se safiánu vyrůstalo průzračné tělo a bylo možné pohlédnout do hloubi jeho duše. Za časů neposedných mladých bohů se takové pláště šily z horních víček krutých draků, vydělávaly se v krvi vytrvalých makedonských jezdců, napouštěly se slzami spartánských žen; tyto pláště se směňovaly za ryzí safíry, sebrané až na pověstném druhém břehu. Za ně končily v zajetí celé vesnice a města.

To jsem se v myšlenkách nechala trochu unést, od toho se mě profesor snažil odradit.

Když mi bylo osm, stála jsem na židličce před zrcadlem, zkoušela si ten plášť a vymýšlela si příběhy. O vojácích, o první bitvě, o poslední bitvě; o krasavicích čekajících na písečná sarančata; o dlouhodobé nepohodě, o moudrých starcích a pozvolna působících jedech, které v zelené kůži vypalovaly tenké šagrénové žilky.

Znovu jsem se nechala unést. Ale jak těžké bylo se takovým myšlenkám vyhnout, když na mě z knižních polic shlížely ty zvláštní obrazce, uváděly mě v pokušení a současně se mi přičily svou naivitou a geniální banálností.

Ve čtrnácti jsem si mohla mackintosh vyzkoušet už bez židličky a seděl mi tak akorát. Tehdy už jsem tolik nevěřila

na statečné vojáky a poustevníky, co věští budoucnost, i když jen... Vlastně jsem na ně stále trochu věřila, ano, přece jen jsem na ně věřila. I knížky jsem už četla a snila o Atlantidě a doufala jsem, že zatuchlý větřík vanoucí od zálivu přivane nádech ledové, veliké a vlastními dětmi zapomenuté Hyperborey, a v říjnových západech slunce, které trvaly celé hodiny, jsem viděla záblesky ztraceného Eldoráda.

To bylo o něco lepší.

Když mi bylo dvacet dva, otec sundal mackintosh z věšáku, s úsměvem mi ho podal a řekl, že by potřeboval vyspravit. Od té doby kabát visel u mě v pokoji a čekal na svou příležitost.

Mackintosh už dávno ztratil svůj původní upravený vzhled, zato získal ten současný, vzhled dlouho používané věci: ošoupaný na ramenou a na loktech, utržené kapsy, rozžvýkaný límec a na několika místech propálený pravý rukáv, ale také ony čtyři dobře známé dírky viditelné na pravé lopatce, na místě, kudy do zad mého praděda pronikly kulky, a na hrudi, odkud tyto kulky vyletěly.

Když jsem si dírky prohlížela a dívala jsem se skrze ně na strop kajuty, přemýšlela jsem, jak mohl praděda toto své slavné zranění přežít. Také jsem přemýšlela, jestli má cenu přelepit je gumovými záplatami nebo je všechny zalít průhlednou tekutou pryží. Rozhodla jsem se pro záplaty – chodit s dírkami by bylo zřejmě příliš ostudné dokonce i na mé další cestě. Nechala jsem si přinést vše potřebné a pustila se do záplatování.

Poté jsem si baloňák vyzkoušela, neboť jeho čas nadešel.

Dlouhá léta visel v otcově pracovně na čestném místě a všichni ho považovali za rodinnou památku – dědil se z otce na syna spolu se šavlí, půdou a šlechtickým stavem. Jelikož jsem neměla žádné bratry ani sestry, všechno to přecházelo na mě, neboť po politické restauraci mohly dědit osoby ženského pohlaví jak půdu, tak i tituly.

Mí předci měli různou výšku i proporce, takže plášť mi byl poněkud větší, ale to mě nijak zvlášť netrápilo – počasi na ostrovech bylo často sychravé, takže jsem se stejně chystala obléknout si pod plášť svetr. Celkově byl mackintosh velmi pohodlnou a důvěrně známou věcí; jakmile si ho obléknete, jako by mezi vámi a světem bylo něco, na co se dá spolehnout, něco opravdu spolehlivého; však v něm taky pradědeček přežil.

Samotný způsob, jakým byl plášť ušit, se vyznačoval pevností a předválečnou promyšleností, v naší době plně jednorázových věcí by se takový kus našel jen stěží. V podpaží a na zádech byly zvláštní kapsy, které se při pádu do vody naplnily vzduchem a nadnášely vlastníka, aby se neutopil – právě tato vychytávka zachránila otce, když ho to v bezvědomí vymrštilo přes palubu lodě Conestoga, ano, přesně té. Všimla jsem si, že mi kapsy poněkud překážejí, ne že by mě tak výrazně omezovaly v pohybu, ale působí značné nepohodlí, odírají mi podpaží, šlo by je bez ztráty na stříhu vyříznout, ale z důvodů spíše pověřivých jsem se rozhodla ponechat je, není to nakonec jedno? Navíc jsem ke svému naprostému překvapení objevila v jedné prázdné kapse na levé straně zlatou minci, ošoupanou z toho, jak byla v podpaží, nebyl na ní vidět ani panovník, ani rok, zato se daly odhalit nekonkrétní obrysy divokého ptáka na líci. Chtěla jsem ji vytáhnout, ale došlo mi, že by tam mohla být schovaná úmyslně, možná to byl talisman někoho z mých předků, a tak jsem ji jen vyčistila, vrátila zpět a kolem její hrany ji obšila tak, jako by mince seděla v nějakém hnízdečku.

Po stranách pláště byla dříve připevněná ouška, podle všeho se s jejich pomocí upevňoval na zádech kevlarový krunýř nebo jiná ochranná pomůcka, která se do naší doby nedochovala. Záplaty na jejich místě byly popraskané, odchlipovaly se a také si žádaly opravu. Vyzbrojila jsem se páječkou, lepidlem, jehlami, pleteným vlascem, vulkanizačním přístrojem

a žehličkou, a dokud si naše nákladní loď razila cestu na západ, spravovala jsem svůj mackintosh a upravovala si ho podle sebe. Nejdříve jsem ho chtěla o trošku zkrátit, ale když jsem se nad tím zamyslela, došla jsem k závěru, že to nemá cenu – bylo by hloupé narušit časem prověřenou funkčnost ve prospěch pochybné estetiky, baloňák musí zůstat baloňákem. Nakonec jsem jeho délku zachovala, aby však nevypadal úplně jako pytel, připevnila jsem kolem pasu dvojité dragouny pro zbrojní opasek.

Aby mi neplandaly široké rukávy, opatřila jsem je vyřezávanými sponami, takže když bylo potřeba, bylo možné zvětšit nebo zmenšit velikost manžet; kromě toho se dal přebytečný materiál přeložit na předloktí téměř nadvakrát, což umožnilo uvázat ho řemeny a používat jako štít, třeba když se na člověka vrhl pes. Ačkoli tam podle všeho psi nejsou. Nicméně vrhnout se na vás může třeba i Číňan a tehdy vám zesílené rukávy pomohou.

Na otcovu radu jsem přišla zepředu, na vnitřní stranu pláště, tam, kudy se táhla řada přezek a klop, hned několik podlouhlých štítků vystřížených z duralového plechu – to proto, abych se nezamotávala do šosů a mohla je jedním pohybem odhodit stranou. Mělo to požadovaný účinek – pistole jsem tasila mnohem rychleji.

Přidala jsem další kapsy, včetně několika skrytých – kapsy jsou na cestách nesporně důležité. Chtěla jsem k plášti připevnit nárameníky, ale v pravou chvíli jsem si vzpomněla, že mi profesor Oda doporučoval, abych se od obyvatel na ostrově odlišovala co možná nejméně, a hned se s jistou zlomyslností poopravil, že já samozřejmě bez povšimnutí nezůstanu. Nárameníky jsem tedy nechala být, místo nich jsem na ramena připevnila chrániče ze silné buvolí kůže, což mě stálo dvě hodiny mého času. Měla jsem však dobrou náladu, zápach tavicí se gumy mi dělal radost, houpání na moři, které mě trápilo během prvních dnů plavby, už mi

tolik nevadilo, dokonce i prsty rozpíchané od jehly příjemně bolely a přípravy k výsadbku mi přinášely do duše jistotu a klid. Chystala jsem se prohlédnout si ostrov, snažila jsem se předvídat, co mě tam čeká, a částečně se mi to i dařilo. Za okénkem mé kajuty svítilo slunce, věděla jsem, kde bude viset v poledne, a kompas mi také ukazoval příslušný směr, nicméně i bez slunce a kompasu jsem věděla, kde se ostrov rozkládá.

Poté co jsem si nachystala plášť, zkontrolovala přezky, šněrování, nýty a patky kapes, zipy a samotné kapsy, přistoupila jsem k přípravě vybavení; bylo potřeba vzít si ty předměty, které by se mohly hodit v nepředvídatelných situacích a pomoci mi na cestě. Nesnažila jsem se být originální, nic nezvyklého jsem si s sebou nebrala, jen to nezbytně nutné. Skládací nůž s mnoha funkcemi, od šroubováku přes pilku až po kleště. Zapalovač, který dokáže rozdělat oheň jak během sucha, tak i v plískanicích; k němu náležela titanová krabička se sirkami, jež hoří pod vodou. Umělohmotný, hermeticky uzavíratelný kufřík na dokumenty. Baterka, miniaturní, velká asi jako prst, přesto však schopná svítit až dvanáct hodin. Světlice. Kapesní lékárníčka se základními antibiotiky, prostředky tišícími bolest, absorbenty. Brašnu první pomoci jsem doplnila už dříve, obsahovala mnohem větší výběr léků. Nezapomněla jsem ani na skleněnou lahvičku, kterou jsem si připravila pro vzorek půdy. Uložila jsem ji do speciální podlouhlé kapsičky, schované za podšívkou. To bylo v zásadě všechno.

Zkusila jsem si svůj mackintosh obléknout a znovu žasla nad tím, nakolik se z něj stal pěkný kus oblečení. Vypadala jsem v něm tak dobře, bojovně a zkušeně, až jsem se rozesmála, vytáhla pistole a rozesmála se ještě víc – ze zrcadla se na mě dívala hotová bojovnice, odhodlaná v případě potřeby prostřelit nepříteli koleno. Tak třeba tomu prvnímu důstojníkovi, pomocníkovi kapitána jménem Tacuo: až příliš často

se rozhlíží kolem sebe, ale tak nějak podezřele. Se železným kolenem – nejlépe aby ještě skřípalo – by vypadal mnohem důstojněji, solidněji, námořnický. Ačkoli on by takové zranění nesnesl, vždyť sám pohrdá svou Kappou a dozajista sní o Enole, jenže tam mrzáky s ochrnutýma nohama nevezmou, dokonce ani muže se zdravýma nohama tam nevezmou všechny.

Seděla jsem na posteli a čekala. Poslouchala jsem moře, jak se rozbíjí o palubu, a Inua, pravidelně jsem v mapě kontrolovala vytyčený směr a zkrátka jsem jen seděla s nataženýma nohama.

V poledne, když jsme byli asi devadesát kilometrů od přístavu, nám z doprovodného torpédoborce rozkázali přejít na co nejnižší rychlost; Kappa poslušně zpomalila, poté se zastavila úplně – náhle, jako kdyby se napíchla na hřbet spícího draka. Po stole se s cinkotem koulela sklenička, u stropu se zahoupaly červené hvězdice vonící po moři a zamotaly se do sebe svými rameny, sirény zaúpěly a já pochopila, že se jedná o bojový poplach. Vydala jsem se na palubu.

Nikde nebylo nikoho vidět, ani posádku, ani pracovní síly; první důstojník úslužně vysvětlil, že podle rozpisu se během bojového poplachu kategoricky zakazuje pobyt cizích osob na palubě, ale mně udělil kapitán výjimku. Pomocník Tacuo se tvářil vážně, na krku se mu houpal triedr působivých rozměrů a on sám se snažil zachovat si důstojnost, majestátnost a ukázat určitou dávku nadřazenosti nad takovým suchozemským tvorem, jako jsem byla já. Přece jen měl v sobě něco podlézavého. Projevila jsem zájem o to, co stojí za naším zpomalením a proč se ozvaly sirény, a první důstojník, aniž se odtrhl od triedru, mi odpověděl, že jsme na moři upozorovali nějaký přízrak, necelých deset kilometrů severně, a že teď bude potopen. Tacuo mi podal triedr, ale než jsem si ho dala k očím, počkala jsem několik vteřin, aby z měděných okulárů přestalo sálat nepříjemné teplo jeho kůže.

Vypadá to na trauler, rybářskou loď s vlečnou sítí. Starý, bez jakéhokoli označení, ale v dobrém stavu, docela se drží nad vodou, jen záď mu poněkud klesá, a dokonce i nátěr se zachoval. Hotový přízrak. Kdyby se nacházel blíž k pevnině, pravděpodobně by jej prohledali, ale tady se s ním sotva budou párat, je to příliš namáhavé a nebezpečné, a torpédoborec ani nemá takový úkol, takže loď potopí. Zřejmě se ani nejedná o uprchlíky, pravděpodobně to bude ještě nějaká předválečná kocábka, kterou vyvrhla na moře poslední tsunami.

Podívala jsem se na západ a mé domněnky se potvrdily: spatřila jsem Enolu, jak se vydává do akce. Nabírala rychlost a halila se do vln. To na něj opravdu vypustí torpéda? Na cíl, pro který je každé pořádné střely škoda? Vždyť ho lze snadno rozstřílet děly, každé řízené torpédo kaiten totiž stojí jako dvoupodlažní domek ve čtvrtém pásmu...

Císařská flotila však zůstávala věrná tradicím, a proto na hospodárnost nebrala ohledy. Torpédoborec rychle změnil kurz a najednou se pod tím přeludem vzdula obrovská vodní bublina. Ta vyhodila trauler nad hladinu oceánu a praskla s protáhlým povzdechem. Trauler se zřítil do vzniklého trychtýře a zmizel. Konečná.

Přišla slabá tlaková vlna, která po nás mrštila špičatými krystalky soli a z hlavy mi shodila kapuci. Pomocník kapitána si prozřetelně přidržel svou brigádýrku a usmál se. Nepochybně snil o tom, jaké by to bylo, kdyby sloužil u válečné flotily; už od dětství po tom toužil, ale nesplnilo se mu to. Možná bylo na vině jeho zdraví, ale spíš za to mohl jeho původ: z pomocníka vyzařovalo cosi korejského, byť téměř nepostřehnutelného.

Doplula k nám klasická vlna, která Kappu stočila stranou, pomocník mě zkusil přidržet za rameno, za což okamžitě dostal. Rovněž si ode mě vzal triedr a řekl, že jsme měli štěstí – ne při každé plavbě se podaří zhlédnout takové představení,

je to dobré znamení, vodní duchové k nám budou milostiví. Avšak z druhé strany jsme zase takové štěstí neměli – přišli jsme o možnost vrátit se do soumraku, což není ideální.

Ukázalo se, že měl pravdu – Kappa doplula do zálivu pozdě večer. Počasí bylo škodolibé: vítr se měnil na dešť, studnoucí dech vulkánů stékal proudem do moře a šedou mlhu nedokázala roztrhat světla z přístavu ani z majáku ani z hořící těžební věže ze vzdálených úpravárenských kombinátů. Kapitán ke břehu nespěchal, nákladní loď zakotvila na rejdě u Kurilska, kde jsme přečkali do rána s nadějí, že by vítr mohl rozfoukat neprostupnou mlhu u břehu a my tak mohli pokračovat najisto.

Motory přešly na volnoběh, záchvěvy, které mě trápily od té doby, co jsme vypluli, ustaly, sklenice už neposkakovala po stole, noční lampička se přestala mihotat a rozhostilo se ticho. Jen vysušené mořské hvězdice se dál houpały u stropu a s dřevěným zvukem narážely do sebe.

Před zítřkem jsem se chtěla pořádně vyspat, ale nepodařilo se mi to. Uši jsem měla zalehlé, jako kdybych v nich měla vatu, z toho jsem dostala migrénu, a tak jsem si vytáhla cestovní tašku a z ní příruční lékárničku s olejíčkem z jedle v trojúhelníkové lahvičce. Pokud si kapičku vmasírujete do obou spánků, bolest rychle ustoupí. Navíc skvěle ulevuje od mořské nemoci a pomáhá při nachlazení.

Kapičky olejíčku jsem si pilně roztírala celých pět minut, zpočátku po směru hodinových ručiček, poté proti směru, cítila jsem, jak mi teplo v rozproušené krvi stoupá k temeni, sestupuje ke krku a vstřebává se do obratlů. Zázračný to lék. Moje babička tvrdila, že právě s ním se jí podařilo postavit na nohy mého dědu, který nastydl na proslulém Severním pochodu během první čínské občanské války a od té doby trpěl revmatismem. Děda chodil o holích a s námahou říkával, že jen zázračný olej z jedle, baňa a medové obklady ho postavily na nohy. Med jsem s sebou měla také, ale jen maličko

a nechystala jsem se ho použít, nebude-li zvlášť třeba. Migréna ustoupila, ale téměř okamžitě za stěnou zaúpěl Inu. Nikdo přesně nevěděl, jak se jmenuje, pomocník mi přetlumočil, že mu říkají Inu jako všem odsouzeným. Inu obvykle přes den usedavě brečel, jakmile se blížil soumrak, přestával a jen trpce vzlykal a úplně se utišil až za tmy, nicméně dnes bylo vše naopak: Inu při sténání proklínal osud, lomozil řetězy a klepal miskou o podlahu. Sice jsem mohla poprosit pomocníka, který by dozajista našel způsob, jak toho nezkrotného utišit, ale abych se přiznala, vůbec jsem se s Tacuem nechtěla vidět. Sténání bylo stále táhlejší a naléhavější, nemohla jsem zůstat v kajutě, zmocnil se mě zvláštní neklid. Vydala jsem se na palubu.

Bylo tam živo. Asi padesát lidí v oranžových kombinézách – půlroční směna – kouřilo u lanového zábradlí a skrz protrhávající se mrak pozorovalo ostrov. Občas někdo z pracovníků zavtipkoval, nasál okolní vzduch, výrazně páchnoucí sírou, a ukázal cigaretou směrem ke břehu. Ostatní se usmívali, ale do smíchu jim nebylo – měli před sebou šest měsíců ve fabrikách na výrobu germania, na skládkách popela, v rezervoárech zlata, v těžebních porubech a škvárových plochách. Některé z nich čekala cesta na vulkán Kudrjavj – perlu Severních zemí, místo, kde se ze žhavého dechu hlubin vypařovalo drahocenné a ničím nenahraditelné rhenium. Těm, kdo v tuto večerní hodinu na palubě Kappy postávali, kouřili a smáli se, bylo jasné, že zdaleka ne všichni z nich se vrátí domů a že z těch, kdo se vrátí, se stanou mrzáci – se silikózou plic, s oteklými játry, poloslepí, s obličejí prolezlými sarkomy. Ale ti, kdo přežijí těch šest měsíců, budou až do konce života zajištěni: jídlem, vodou, ženami, léčivý, nezcizitelným kouskem půdy, na kterém mohou pěstovat stromy a na kterém i spokojeně zemřou.

Etorofu. Počet obyvatel 1 385 bez dělníků pracujících na směny.

Inferuno. Počet obyvatel 1 385 bez dělníků pracujících na směny.

Iturup. Měli jsme zde strávit dvacet čtyři hodin. Předat směnu, převzít směnu, vyložit zásoby a techniku a zkontrolovat přepravníky s rheniem, zlatem a vzácnými zeminami.

Neplánovala jsem zůstat na palubě celou dobu, chtěla jsem navštívit okolí Kurilska, promluvit si se starostou a splnit jistý rozkaz, kterým mě pověřila mamka a nedalo se mu vyhnout.

Pomocník kapitána dvakrát prošel kolem ve slavnostní uniformě a s krátkou šavlí, kterou si z nějakého důvodu připěvnil k pásku, patrně aby na mě zapůsobil. Dojem však udělal hlavně na dělníky, kteří zmlkli, jen co se přiblížil, a jen co se vzdálil, začali se hihňat a napodobovat jeho krocaní chůzi a postoj hřebce. Necelý kilometr na sever od nás se na moři vzněcovaly a zase zhasínaly zelené plameny – to byla Enola, jen stěží rozeznatelná v mlze, torpédoborec císařské pobřežní stráže, který za denního světla připomínal čilého sněhobílého chrta a večer zase dravého jesetera ostrorypého. Také čekal na příhodné počasí, prozkoumával mlhu světly a připravoval se. Člověk by tu na piráty narazil jen stěží, ale občas se stávalo, že vlny Ochotského moře přinesly opuštěné ponorky: srážku s nimi nepřežila žádná nákladní loď, a tak se potápěly na vzdálených přístupových cestách. S rheniem se nesmí riskovat. Stínové obrysy Enoly vyvolávaly mezi posádkou opakované návaly hrdosti, jelikož eskortní torpédoborec příslušel v celé flotile pouze dvěma lodím – Kappě a Astře, osobní jachtě císaře. Enola uchwacovala obzvlášť důstojníka Tacua, který kdykoli ve dne nebo v noci dokázal říct, kde se torpédoborec nachází, stejně jako jsem já věděla, kde je Sachalin. Tacuo co chvíli pohlížel směrem k bitevní lodi, jako by si uchoval svou duševní sílu s pomocí Enolinych řízených torpéd.

Musím se přiznat, že až dnes jsem uviděla Enolu zblízka. Bylo jich tam celkem pět: Ticonderoga, MacArthur, Iowa,

Robert Lee a Enola, bitevní lodě sedmé generace. Všichni o nich věděli všechno, ale jen málokomu se podařilo prohlédnout si je zblízka, a proto se mnozí domnívali, že ani žádné torpédoborce neexistují, že je to jen fáma.

Torpédoborec Enola však skutečný byl, dívala jsem se na oceán a každých třicet vteřin mi po tváři přeběhla pichlavá vlna od jeho lokalizátorů. Torpédoborec čekal. Mě už čekání omrzelo a po asi půlhodinovém přešlapování na palubě jsem se vrátila k sobě do kajuty, zabalila se do plédu a usnula. Moje výprava začala.

Probudila jsem se brzy. Pracovní síly už na palubě nebyly, naplno probíhala vykládka, sirény jeřábů vyly, lana skřípěla a řinčely řetězy. Nic zajímavého tu nezůstalo, a proto jsem si hodila batoh na ramena a vydala se na procházku. Na tváři se mi objevil úsměv. Přesně tak, usmívala jsem se, však to taky byla moje první cizí země.

Starosta Kurilska mě přijal s otevřenou náručí. Ačkoli pro něj příjezd Kappy znamenal spoustu neodkladné práce, odpojil telefon ze sítě a věnoval mi hodinu svého času.

Den rozehnal ranní mraky, vykouklo slunce; starosta mě pozval na čaj na verandě správních budovy, s výhledem na vulkán a přístav. Usadili jsme se ve starožitných hlubokých křeslech a sluha nám přinesl čaj na zlatém podnose a ve zlatém servise, v samotném čaji jako by plály jakési jiskřičky, okem stěží zachytitelné. Něco podobného jsem už zaslechla – že zástupci Severních zemí jsou téměř bez výjimky sybarité a že se rádi tajně obklopují přepychem. Když jsem usrkávala čaj, docházelo mi, že na těch povídačkách něco přece jen bude. Na druhou stranu byl však kov na hrnečcích už hodně vybledlý, takže se starosta možná jen snažil udělat zbytečně velký dojem.

Čaj přišel vhod – dosud jsem přežívala v jisté odtažitos-ti a nijak jsem nemohla zakusit novou realitu, ačkoli jsem ji cítila pod nohama a všude kolem, dýchala na mě, burácela, voněla a kroužila mi v šálku jako zlatá vánice.

„Mimochodem, naše produkce,“ zacinkal starosta s radostí lžičkou o šálek, „dosahuje té nejvyšší kvality.“

„Máte na mysli zlato?“ snažila jsem se ho poněkud provokativně přivést k nějaké konkrétní odpovědi. „Nebo spíš elektrum?“

„Co prosím?“ urazil se starosta strojeně. „Elektrum... Co vás nemá, samozřejmě že zlato. Ale ano, nemůžu se pochlubit, že je čisté.“

„Je v něm palladium?“

„Nepatrně,“ usmál se starosta, „zlato, a to jistě souhlasíte, je samo o sobě...“

Starosta opět s radostí poklepal lžičkou o šálek a ozval se vysoký tón. „... zlato je nezajímavý kov. Je to...“

Znovu se ozvalo cink cink.

„Je to lepší než zlato. Palladium, asi dvacet procent platiny a pochopitelně ještě...“

„A ještě rhenium.“

„Ano, ano, to je ono. Za rok ho získáme kolem jedné tuny... Zlata je však více. Dáte si ještě čaj? Máme bylinkový, máme pravý, ze starých zásob.“

Starosta zastříhal obočím, aby mi došlo, co že to ty „staré“ zásoby doopravdy jsou.

„Děkuju, dám si ten pravý.“

Starosta se chopil rozlévání čaje a já si dovolila odvrátit pohled na vulkán a moře. Vulkán halily lehkomyšlné obláčky, kolem Kappy kmitaly jeřáby a nakládací stroje, moře bylo klidné a v dáli jako bílý šíp stála Enola a zakrývala přístup do zálivu.

„Byl jsem informován o vašich plánech,“ řekl starosta, „a jsou bezpochyby ušlechtilé. Jsme rádi, že se Etnografické oddělení nakonec rozhodlo vyslat inspektora...“

Starosta na mě znovu zastříhal obočím a pokračoval:

„Jsme rádi, že můžeme přivítat inspektora, který otevře oči těm fanfarónům v hlavním městě, co se tu vyrojili. Jsem

rovněž rád, že jste sem přijela právě vy – mladá, vzdělaná slečna z dobré rodiny. Udělala jste samozřejmě dobře, že jste se rozhodla začít svou cestu právě odsud; my jsme předsunutá základna Severních zemí, jakási brána. Dokonce bych řekl vstupní vrata. Tvrz!“

Starosta se uchechtl. Ochutnala jsem pravý čaj, nebyl zas tak špatný a alespoň jsem nemusela myslet na sušené šváby a lišejníky, voda očividně prošla odsolovačem, byla přiměřeně tvrdá, ale asi do ní přece jen přidali nějaké tabletky. Musím si zvykat; jen stěží se mi podaří obstarat si na samotném Sachalinu čistou vodu, takže opovrhovat tou filtrovanou, vodou očištěnou nebo upravenou, je zbytečné.

„Já vlastně vůbec nejsem žádný inspektor,“ podotkla jsem a zdvořile odložila šálek. „Jsem spíše etnograf a pozorovatel v terénu, inspektorská činnost mi nepřísluší, mým úkolem je poskytnout celkový obraz. Možná ani ne tak celkový obraz, jako spíš představu, jakousi...“

„Ano, ano,“ pokývl starosta, „je mi vše jasné, četl jsem zprávu...“

Usmál se a já viděla, že vůbec nic nechápe a že se teď usilovně snaží spočítat si, jestli ve skutečnosti jsem inspektor, nebo ne, jestli nejsem jen rozmazlená znuděná nána, která se rozhodla pobavit se tak bláznivým způsobem; prý se tací lidé zase usadili v Tokiu. Starostu přinutila k větší pozornosti aplikovaná futurologie, poměrně neobvyklá.

„Etnografické oddělení...“ poškrábal se lžičkou na čele, „má... široký okruh zájmů, jak se zdá.“

„Mimořádně široký,“ potvrdila jsem. „Kupříkladu nás obzvláště zajímá etnické složení Iturupu, konkrétně jaký vliv má pracovníkova národnost na produktivitu práce. Rozumíte, tyto údaje...“

Starosta však už dál neposlouchal. Osladil si čaj ještě jednou dávkou cukrové náhražky, vzdechl, a aniž mě poslouchal, začal si stěžovat, jako by si to nacvičil předem: složení

národa je mu zcela ukradené, navíc sem jezdí jen Číňané a kdo se v nich má vyznat... On by byl nejradši, kdyby je propustili, tři Číňané něco říkají, a nerozumí jeden druhému, to všichni vědí. Korelace mezi normou výroby a etnickou příslušností dělníka jim samotným nic neodhalí a že mu to je všechno u zadku. Co mu ale u zadku není, je to, že odbor těžkého průmyslu dál a dál neposílá dělníky, ale jakési věčně hladové nenažrance, kteří se mnohem víc cpou, než pracují. Třikrát podával do oddělení žádost, aby všichni Číňané s uzavřenou smlouvou podstoupili povinnou resekci žaludku, ale žádné odpovědi se mu nedostalo, stále připlouvají celé lodě nenažranců, zato zásobování je rok od roku horší. Každému dělníkovi přísluší po dvou proteinových koncentrátech, ve skutečnosti se k němu dostane všehovšudy jeden, ten druhý kapitáni nákladních lodí odepisují pod záminkou, že shnil, a prodávají ho na černém trhu v Južném, nedostatek jídla je třeba kompenzovat medvědí česnekem se solí. Navíc kvalita těch proteinových koncentrátů není uspokojivá – porce je nevyvážená, ba přímo mizerná, dělníci a technický personál mají neutuchající žaludeční potíže (nesluší se to říct nahlas, ale jeho zástupce – mistr Toši, vážená osoba – musí používat jednorázové pleny, i když už dávno není dítě). V odsolovačích jsou červi, musí se tam vyměnit filtr jednou za deset dní, jenže tolik filtrů k dispozici není, a tak se mění jednou za měsíc a dělníci tak dostávají mizernou vodu, a proto červi žijí i uvnitř nich samotných. S barbituráty je situace zkrátka katastrofická, nedodávají je už skoro přes rok, jejich absence se kompenzuje zvýšením výrobních norem, protože kdyby se normy nezvýšily, dělníci by se začali scházet v provizorních stavbách a říkat si věci nahlas. Ale pokud se normy zvýší, amortizace pracovní síly prudce vzroste, následkem čehož ke konci smluvního období prudce spadne produktivita práce a poruchovost ve výrobě se naopak zvýší, v úpravárenských kombinátech bylo uvedeno do provozu složitě

zařízení, a pokud by kupříkladu do separátoru spadla nějaká čínská stvůra, bude ho třeba čtyřicet hodin čistit a brikety opětovně zpracovat...

Pokusila jsem se jeho běhování přerušit, ale starosta pokračoval dál a už ve svých nárcích došel i k počasí, které tu u nich obvykle bývá *jako naschvál*, a ke krysám, kterých je hodně, ale které *jako naschvál* nejsou požitelné, k traviči, který se objevil v provizorních stavbách – hubí zcela bez rozmyslu, ale je těžké ho dopadnout, dále k těžebním plánům, zvyšujícím se každým rokem. Plány se zvyšují, ale personál, který sem posílají, tomu vůbec neodpovídá! Dochází tak ke kuriózním situacím – někdy kvůli nízké kvalifikaci... co na to říct, kvůli tuposti pracujících musí báňský úřad posílat k otevřeným lomům své zaměstnance. Mistr Toši musel odpracovat dva dny na Kudrjavém a teď trpí reaktivní artritidou.

Na konci si starosta ještě jednou postěžoval na počasí, které *jako naschvál* dělá vše pro to, aby mu zabránilo plnit jeho povinnosti. Vítr byl ještě studenější a vlhkost ještě vlhčejší; aby se zahřál, musí stejně jako mistr Toši absolvovat dvě termální koupele za den, z čehož mu vypadaly vlasy a popraskala kůže.

„A vulkány? Vulkány se probouzejí,“ vzdychl. „Seizmická aktivita roste každým rokem. Tektonika je nestabilní, ale u nás ze tří seizmografů funguje jeden! Ani se nenadějeme a vyletíme do povětří. A ve jménu čeho?“

Starosta se až příliš rozhorlil a náhle se zarazil.

„Všechno chápu,“ opravil se. „Všemu rozumím! A zbytek personálu také všemu rozumí! Hybná síla nové generace, průlom v technice, vyhlídky, ale vy zase pochopte mě – nemáme to snadné! Vůbec!“

„Já ale nejsem inspektorka,“ zopakovala jsem. „Já jsem pouze futuroložka. Z Etnografického oddělení na Katedře aplikované futurologie při Tokijské císařské univerzitě, tak to stojí v mých dokumentech.“

Ale starosta se jen chápavě usmál, čímž dal najevo, že si mohu říkat, co chci, ale že se nenechá obalamutit; je starý mazák a futurologů ve svém věku viděl nemálo, jak aplikovaných, tak obecně všelijakých.

„A ty tsunami?!“ tázal se smutně starosta. „To je tak nesnesitelné... Přicházejí každý rok! Udělali jsme vše, abychom minimalizovali následky, ale kolik úsilí to stálo! A ony jsou vyšší a vyšší! Nemůžeme pobřežní čáru zvedat donekonečna.“

Starosta začal mluvit o tsunami, která byla jako utržená ze řetězu, a že minulé jaro mistr Toši prováděl inspekci na přehradě a nečekaně ho to smetlo do zálivu, nalokal se vody a přivodil si žaludeční vředy, které musí léčit improvizovanými metodami, což je ještě zvětšilo...

Zoufale jsem přemýšlela, proč jsem se rozhodla jít právě za starostou; tedy nezajít za ním vůbec by bylo neslušné, ale snášet všechn tenhle galimatyáš o tsunami a furunklech jsem už dál nedokázala. Vypadalo to však, že on sám si toho je vědom, ale zastavit se už nemohl, neboť propadl své roli horlivého úředníka, znepokojeného z rozvoje oblastí, které mu byly svěřeny. Musela jsem to přetrpět. Profesor Oda nás učil trpět. Blouznění, šílenství, zase blouznění, trpět, poslouchat, připravený mozek si vybírá z proudu zmateného šumu radostné noty útržkovité písně...

Celé to bylo nesnesitelné. Starosta Iturupu byl nesnesitelný a podezřele silně zapáchal sušenými kalamáry, takže jsem se musela držet, abych nezkroutila obličej do opovrhlivé grimasy. Nebylo to snadné, ale vodní duchové se nade mnou smilovali – starosta začal mluvit o drancující bandě, která si zvykla potloukat se kolem odkališť popela, když vtom se zakuckal čajem, zmlkl a celý rudý upadl do rozpaků. Soucitně jsem ho poplácala po zádech a zajímala jsem se, jak najít církev svatého Tomáše a jejího představeného, za kterým musím jít.

Zdalo se mi, že zmínka o církvi vyvolala u starosty smutek, ale ten ho rychle přešel.

„Páter Pavel, to je zřídlo naší bolesti hlavy,“ řekl starosta lítostivě. „Báňský úřad na něj vyčleňuje určité prostředky, však asi víte – pro poskytnutí péče tomu, kdo stoná natolik, že není schopen vrátit se domů. A on, místo aby trpící utěšoval, v nich podněcuje rozum.“

Starosta si otřel čelo šátkem.

„Nicméně jiného pátera stejně nemáme,“ poznamenal filozoficky. „Kdo by sem přišel, leda nějaký fanatik? Bolesti je však třeba tišit neustále.“

S tím jsem souhlasila. Poděkovala jsem mu za obsáhlé líčení a s omluvou, že už nemám moc času, jsem odešla. Starosta mi věnoval zlatou lžičku a vybral úředníka, který mě doprovodí k církvi.

Tímto úředníkem byl postarší člověk, na první pohled velmi zarmoucený, vyčerpaný a smutný, stejně jako příroda kolem nás. Podle všeho to byl právě mistr Toši, s prsty oteklými v kloubech, s vypouklými koleny a s hnědou holou hlavou a zřejmě skutečně i s plenkou. Podle zápachu, který se z něj linul, se dalo tušit, že mistr trpí hned několika nemocemi a že je léčí různými, v tom smyslu i starobylými, lidovými způsoby: na žaludeční vředy pil zřejmě alkohol a během léčby se držel zásady, že „masti není nikdy dost“.

S mistrem Tošim jsme si oblékli přes běžné oblečení pláštěnky z umělé hmoty, ještě zašpiněné, a vykročili na cestu vedoucí podél moře. Krajina kolem působila skličujícím dojmem: místy byly vidět třípatrové provizorní stavby, soudě podle vzhledu postavené ještě před válkou, pokřivené, se zkorodovanými stěnami, s podpěrami z rezavých kolejí a z trámů vylovených z moře. Odlišit obytné budovy od opuštěných bylo nemožné – všechny střechy pokrýval mech s lišejníky, okna byla zabeďněná plastovými tabulemi a fólií a tu a tam i kameny. Vedle provizorních staveb jsme spatřili

i další obydlí, postavená z toho, co bylo zrovna po ruce: ze sjetých traktorových pneumatik, buldozerových kabin, převrácených loděk, naplavenin, rozřezaných ropných barelů.

Mezi stavbami ležely bez ladu a skladu součástky z různých strojů, nejpravděpodobněji používaných v báňském a chemickém odvětví. Kotle, nosníky, kola a písty, obrovské, vysoké jako člověk, ale i vyšší, rozežrané kyselinou, korozí a poničené tlakovou silou, děsivé, jako kdyby je skutečně vyvrhlo peklo, ostatně možná to tak i bylo. Když jsem se na ně dívala, hlavou se mi honilo, co se tu asi děje s lidmi, pokud nemají rádi stroje?

Nikde tu nerostla zeleň, přestože léto bylo v plném proudu, jen tu a tam zpod sazí a rzi vykukovala tráva, která vypadala, jako že sem nepatří.

Nebyli tu ani žádní lidé. Vůbec nikdo. Okolí Kurilska bylo pusté a prázdné – všichni obyvatelé se patrně soustřeďovali v průmyslové zóně a u vulkánů, jen u jednoho obydlí, které šlo jen stěží nazývat domem, seděl šedivý a na pohled naprosto pomatený stařík.

Mistr Toši mě nekonečně dlouho, aspoň tak mi to připadalo, vedl podél břehu, zastávky jsme dělali jen příležitostně – aby se mohl vykašlat, zanádat si na svůj život a vychválit císařovu moudrost a zase si zanádat, ale tentokrát už na Iturup, přibývající Číňany či pátera Pavla, nebezpečného blázna a šarlatána, který zaopatřil sebe a svůj chudobinec v mnohem větším rozsahu, než mu náleží podle všech známých tabulkových předpisů.

Neodporovala jsem mu. O páteru Pavlovi jsem věděla jen to, že se s ním kdysi znala moje matka a také že je velmi vysoký, protože svetr, který jsem mu měla předat, měl herkulovské rozměry – nedokázala jsem si pomoci a ještě na Kappě jsem si ho vyzkoušela; sahal mi až pod kolena.

„Nechcete si prohlédnout velrybí hřbitov?“ zeptal se mě najednou mistr Toši, když jsme se ocitli na hranici osady.

„Z jakého důvodu?“ nechápala jsem.

„Z čistě etnografického, pochopitelně. Máme tu pěkný velrybí hřbitov, je to kousek odtud. Tam na břehu. Jste přece etnografka.“

„Futuroložka.“

„Tím spíš. Měla byste přemýšlet o velrybách.“

Nijak jsem neprotestovala. Možná že má mistr Toši pravdu, možná že stojí za to přemýšlet o velrybách.

„Tak příště,“ přislíbila jsem, „určitě.“

„Pojďte se tam podívat,“ naléhal mistr Toši, jako by mě neslyšel, a mávl berlí. „Je to největší velrybí hřbitov, příště už ho může smést tsunami. Po té poslední z něj zbyla jen půlka.“

„Musím se vidět s páterem Pavlem,“ oznámila jsem. „Starosta mi řekl, že mě dovedete k církvi.“

„Proč potřebujete vidět toho dobytka pátera Pavla?“ zamračil se zklamaně mistr Toši. „Je to nesnesitelné zvíře, věřte mi...“

„Jde o soukromou záležitost.“

„Jak chcete,“ pokrčil očividně ještě zdravým ramenem mistr Toši. „Jen ta církev... Přece jen, taková výjimečná slečna by tam neměla chodit, neshromažďují se tam ti nejlepší... představitelé naší ostrovní společnosti.“

Do debaty s mistrem jsem se nepustila, jen jsem nesouhlasně vzdychla; úředník mě musel doprovodit, i když očividně nechtěl, a celý zbytek cesty nepřestával vyprávět o tom, že církev je semeniště infekcí pro tělo a bacilů duševního nepokoje, a kdyby k ní starosta neměl nemístnou shovívavost, už dávno by Toši tu štěničárnu osobně vypálil a samotné místo polil kyselinou karbolovou a zaházal kameny.

Takto jsme ušli asi tři kilometry, přešli přes holou sopku podobající se pleši samotného mistra Tošiho a v menším údolí jsme uviděli potok, ze kterého se kouřilo, a na jeho břehu budovu církve.

„Tak tady to je,“ ukázal mistr Toši berlí. „Já tam nepůjdu, nepřemluvíte mě, jsou tam příliš kluzké kameny. Máte s sebou dezinfekci? Ukažte, já ji na vás stříknu...“

Mistr Toši mi začal vytahovat zpod pláštěnky sprej, ale já se rozhodla nečekat – zabalila jsem se do ní o něco těsněji a pospíšila si dolů po kamenných stupíncích.

Budova byla komplet celá postavená z naplavenin, a proto vypadala jinak než všechny stavby, jaké jsem zde viděla. Podobala se kousku vyschlého neopracovaného jantaru, který alespoň mně připomínal zčernalou kost – dlouhá chýše pokrytá trávou a kdovíproč i celtou, prosáklá mazutem, jedním koncem se svažující k zemi, fosilie starobylého stvoření pradávno zapomenutého jména. Vedle vchodu se na trojnožce postavené ze zamaštěných křivých tyčí pohupoval měděný zvon, kýmsi pečlivě naleštěný.

K budově jsem se přiblížila škobrtavou chůzí a ucítila kouř, který se probíjel přes síru z hlubin země a jód z moře. Kouř. Někdo tam topil v kamnech a vařil jídlo. Z domu se střídavě ozýval nervózní vysoký hlas a poté tlumený neznámý zvuk, nejdřív hlas, potom zvuk, hlas – zvuk, nejspíše kázání, ano, tak to je, bylo to kázání. Já však pochopitelně v Boha nevěřím. Pohádky o tom, jak se obětoval, ve mně probouzejí lehké podráždění, zlost rozumově založeného člověka; profesor Oda je toho názoru, že to mám patrně v genech, mnoho století se můj národ dovolával Boha, ale on odpovídal pouze opovrhlivým mlčením, a proto se moji lidé na svého Boha rozhněvali a přetvořili ho na modlu. Za souseda máme buddhistu, který sbírá stará víčka od plastových lahví a potají z nich staví sochu Buddhy. Takže pro mě je jakákoli víra přesně tohle – stavba Buddhy z víček na zadním dvorku. Moje matka je samozřejmě věřící, i moje babička, v rodině z matčiny strany je to tradice předávaná z matky na dceru spolu s barvou očí a vlasů – padnout na kolena a věřit. Socha ztrhaného Boha přibitého na kříž visí v každém pokoji našeho domu. Dostala se i do otcovy pracovny, kde stojí vedle barometru.

Matka a babička věřily tak silně, že na můj osud už nezbylo ani jedno zrníčko boží náklonnosti; obecně zbylo jen na

málokoho. Tím spíš ve mně zůstala úcta k tradicím, patrně jsem tento povahový rys získala po otci, který si na lidech cenil jejich neměnnosti a oddanosti. Proto jsem počkala, až hlas a zvuk v budově utichnou, a teprve poté jsem vešla dovnitř.

Hned jsem pochopila, proč je to tu cítit jídlem – vedle vchodu stála plechová kadidelnice, v níž doutnalo uhlí, zasypané nadrobno nařezanými velrybími žebry. To ona vytvářela ten dráždivý kouř s pachutí spálených kostí, který mě mátl. Navíc mi došlo, k čemu ten kouř slouží – polovina místnosti byla totiž přeplněná lidmi a kouř zde plnil dvojí poslání: sytil přítomné a přebíjel nevalný pach, který se z nich linul. Lidé v místnosti byli oblečení velmi různě: v oranžových cárech z pracovních kombinéz, v oděvech z igelitových sáčků, v gumových kabátech a ještě v jiném oblečení, které však téměř nešlo rozpoznat. Seděli na podlaze, leželi na podlaze, někteří zaujíмали zvláštní pozici – přidržovali se stěny, opírali se o hole a berle, kroutili se na vozíčkách, byli nemocní, hladoví a polomrtví a zdálo se, že někteří z nich jsou i mrtví. Při pohledu na mrtvé jsem pochopila i třetí účel dýmu – podél stěn se táhly mnohočetné nory, z nichž netrpělivě vykukovaly krysí čumáky, a dráždivý plyn, roztékající se po podlaze budovy, jim bránil v útoku na kořist. Však ony by si s potěšením smlsly i na těch živých.

Ukázalo se, že kázání ještě neskončilo – člověk, který jej pronášel, klečel na kolenou zády ke mně a něco si tiše mumlal pod vousy. S velkou pravděpodobností to byl páter Pavel, vysoký a se širokými rameny, což bylo na místní poměry nezvyklé.

Neosmělila jsem se ho vyrušit, stála jsem nedaleko kotle a pokukovala po podlaze, poněvadž jsem se bála, že se krysy neutrží a zaútočí mi na nohy. Páter Pavel mluvil o všem:

„Jen někteří se dostanou do nebe,“ hlásal. „Jen chudé duchem udrží nebeská bář. Ježíš, po našem Deusu, vytvořil tento svět v radosti. Deusu ho uvrhl do smutku. Jen ti, jejichž

tělo trpí, vydrží Jeho hněv. Jen ti, kterým ještě nevychladla duše, uslyší Jeho šepot. Deusu je světlo, je to naděje, je to vzduch, a než vychladne vaše tělo, vaše duše spolu s větrem odletí do Jeho třpytivého království.“

Myslím, že málokdo mu zde rozuměl. Většina lidí byla zkrátka jen přítomna, drželi se z posledních sil, byli poblíž a dívali se před sebe tlejícíma očima, dívali se na své ruce, na své nohy, ti, kdo rozuměli, přitakávali, a když je viděli ti další, přitakávali také.

„Mnozí z vás ztratili odvahu,“ pokračoval páter, „mnozí z vás propadli zoufalství. Mnozí z vás nejsou ani zoufalství schopni, mnoho z vás již není, byli jste pozřeni, jako byly země severu pozřeny ,činidlem V‘. Ale vy, kdo ještě stojíte, pochopte – hvězdy září mnohem jasněji ze dna studny. Vy zemřete. Někteří z vás nepřežijí ani tento den a s posledním výdechem se odeberou do temnoty a ticha, aby se po tiché a temné noci probudili v království nebeském!“

Páter umkl. V tu chvíli jsem si všimla, že nemá boty. Stojí bos. Mlčel poměrně dlouho, mnul si hrdlo, mračil se a ani jedna z jeho zmrzačených oveček nevěděla, co dělat, a tak čekaly, co řekne dál. Poté vstal a pronesl:

„Jděte už. A nezapomeňte se dívat. Také sobě pod nohy.“

Přede mnou jako by se náhle probudila k životu rytina středověkého umělce zobrazující podsvětí, jeho nejhlubší kruhy, dno víru, kam se časem shazují rozervané duše, které se nehodí pro další utrpení. Pohybovaly se pomalu, některé rozměňovaly každý svůj pohyb do několika krátkých záškubů, jiné se naopak přesouvaly prudkým trhnutím, všechny hlučně a těžce dýchaly, naříkaly a kašlaly. Ti, kteří se mohli pohybovat celkem volně, pomáhali druhým, drželi je za ruce, vedli je a vlekli, navíc sbírali mrtvé a odnášeli je s sebou, aby uvolnili místo dalším. Profesor Oda by se mohl inspirovat. Ne, opravdu, nechal by se tímto tancem smrti unést a odešel by za všemi těmi Číňany, aby se na ně dosyta vynadával.

Páter o mně věděl. Myslím, že si mě všiml už dříve, ale nedal na sobě nic znát, možná mě pozoroval stejně jako já jeho. Všichni se odebrali pryč, v budově zůstali jen páter a nějaká podivná žena se svářecí kuklou na hlavě, ostatně to mohl být i muž, těžko říct. Osoba s kuklou odněkud vytáhla nízskou, širokou židli se třemi nožkami a páter se na ni s úlevou posadil a pousmál se. Přišla jsem blíž.

„Hezky zdravím, Lilo,“ uvítal mě páter.

„Co...“

„Nedivte se, prosím,“ mávl rukou, „budete se divit ještě příliš často, ponechejte si v sobě tuto kvalitu, nemrhejte jí.“

„Tak tedy dobře,“ souhlasila jsem. „Ale přece jen...“

Osoba přinesla měděný lavor s kouřící vodou, položila jej na podlahu před pátera.

„Podobáte se matce,“ vysvětlil páter. „Velmi se jí podobáte – ty oči, vlasy... Už dlouho jsem neviděl takové oči.“

Položil si nohy do lavoru a svařstil čelo.

„Připojte se,“ navrhl páter. „Neuškodí vám to. A je to zdraví prospěšné. Ostatně i příjemné.“

Odmítla jsem. Nechystala jsem se smočit si svoje nohy v horké vodě spolu s cizíma, přestože patřily známému mé mámy.

„Připojte se,“ řekl páter tentokrát už rusky. „Prosím.“

Ve tváři se mi opět mihlo překvapení a páter si toho samozřejmě hned všiml.

„Ale ne, ne,“ řekl. „Nedívejte se na mě takhle, já jsem Japonec. Ještě si snad pamatuju... Ano, pamatuju. Pamatuju si na vaši matku. Takže si můžeme promluvit, jestli chcete. Přece jen ta lidská paměť, to je pozoruhodná věc.“

Skasal si rukávy havířské bundy, schoval do nich ruce a složil si je na hrudi. Byl to první člověk, který znal ruštinu a já ji od něj mohla slyšet. Kromě matky a samozřejmě i babičky. Mluvil s výrazným přízvukem, ale to bylo vedlejší; hlavně že vůbec mluvil.

„Horká voda, to je to jediné, co nám tato země dává darem,“ vysvětlil páter. „Pít se sice nedá, zato nám dokáže prohrát kosti. Opravdu, toho se také držím. Vyzkoušejte to.“

Páter přisunul lavor blíže a rozkázal přinést židli; sedla jsem si na ni, ale zahřát si nohy jsem se nechystala, ačkoli páter ze všech sil demonstroval, jaký je to zázrak, protácel panenky, skřípal zuby a rozfoukával stoupající páru; voda byla očividně horká, takže páter Pavel co chvíli chodidla z vody vyndával a pokládal je na okraj lavoru, nakonec je vytáhl úplně, zahýbal rudými prsty a mrkl na mě, čímž se mě na tuto proceduru snažil nalákat.

„Děkuji ještě jednou,“ odmítla jsem a začala si sundávat batoh. „Zavedl mě k vám úkol. Máma mě poprosila, abych...“

Páter si znovu smočil nohy v lavoru, bytost ve svářečské kukle stála poblíž, nehýbala se a zdálo se, že ani nedýchá. Z lavoru vystoupala pára, jako by voda v něm vystydla, ale páterovy nohy byly až příliš rozpálené, zápach síry opět zesílil, dokonce už přebil pach spálených kostí.

„Horká voda, to je pro nás znamení,“ pronesl Pavel, „že i v tom nejsilnějším mrazu nás zahřeje teplo útěchy. Tma není nic jiného než nejnižší míra světla, i ta nejslabší jiskra tmu zničí. Napařte si nohy, Lilo.“

Bytost ve svářečské kukle souhlasně pokývla, což mě docela dopálilo a neudržela jsem se:

„Všechno, co jim říkáte, je lež. Proč jim věšíte bulíky na nos?“

„Ani v nejmenším,“ zavrtěl páter hlavou. „Já je nebalamutím, dávám jim naději v poslední hodině. A kdo ví...“

Páter se zeširoka usmál a já si všimla, že vůbec nemá zuby, jen ploché růžové dásně, ale přitom se mu dařilo mluvit docela jasně.

„Naději,“ ušklíbala jsem se. „A kdepak ji tu vidíte? Ve vroucí vodě plné síry, slizkých kamenech a sušené mořské řase? V horké koupeli?“

„V našich srdcích,“ odpověděl mi páter. „A bezpochyby i ve rheniu.“

Páter již přešel do japonštiny.

„No jasně, rhenium...“ ušklíbla jsem se. „Víte, tam nahoře na sopce na mě čeká mistr Toši, vážená osoba, co má na sobě plíny. Žádnou naději jsem v něm neviděla.“

„Rhenium, hvězdná měď...“ pokračoval páter, jako kdyby mě vůbec neslyšel. „Toto zatracení a naděje přeživšího lidstva. Každý gram rhenia byl vyvážen dvaceti tisíci dušemi, které se zřítily do hlubin. A jeho hodnota poroste každým dnem, každou hodinou, to je ta cena, se kterou se musíme vyrovnat. Ale je to i naděje, samozřejmě, naděje. Byla tu i tenkrát, když tu ještě nebylo nic kromě bouřičího plynu, když se naše Země podobala rudé kapce a plula v zářivém éteru...“

Páter utichl, odkašlal si, vytáhl nohy z vody a téměř okamžitě mu někdo podal válenky. Pavel se zachvěl, ihned mu přinesli železnou nádobku a on do ní dlouho odplivával to, co postupně vychrchlal, a mezitím vyprávěl převážně o své skvostné maličkosti, o tom, jak se nám Džesusu Kirišito podruhé zjeví v plamenech a září svého běsnění a že on a všechno jeho vojsko boží – páter o tom nepochybuje – budou zakuti v zářivém brnění z rhenia, však toho prý budu svědkem. Lidé, kteří pracují v úpravárenských kombinátech, jsou rheniem nasáklí, a třebaže žijí podle a bídne, samo jejich tělo v sobě nese jiskru stvoření...

Dívala jsem se na něj s obavou, přemýšlela jsem o tom, že profesor Oda měl podle všeho pravdu – nikde nenarazím na tolik podivných lidí jako tady. Jen co moje cesta začala, páter Pavel už plival do nádobky nějakou černou špínu z plic a vyprávěl o plachtách slunečních plachetnic, které dříve nebo později zaplní oblohu, bude to každou chvílí; nezbyvá vám nic jiného než čekat a myslet na to, že je třeba si prohřívát nohy.

Povzdechla jsem si a odvrátila zrak.

„Nemějte strach,“ ubezpečil mě páter, „já nejsem blázen, ačkoli mě tak mnozí chtějí vykreslit. A nestal se ze mě pohan a neklaním se Vulkánu. Přece však je v tom všem zrnko pravdy, copak to nechápete?!“

To už téměř vykřikl a hned se natáhl po nádobce, do níž z nějakého důvodu plival své hleny, nicméně poté co si všiml mého opovržlivého pochybování, doplnil:

„Dost možná je to i propustka do království nebeského, pochopte to!“

„To si nemyslím,“ řekla jsem. „Hodně..“

„Vždyť je to záměr! Je to cesta! Dlouho jsem ji neviděl! Prolomit nebeskou klenbu a Jemu se připomenout! Jenom tak! Má rád, když ho někdo překvapí.“

Nepřestávala jsem se usmívat. Přece jen to byl blázen, máma mě varovala.

„Takže tak,“ ušklíbl se páter. „Dívejte! Jen se podívejte! Hvězdná měď!!!“

Podal mi na dlaní nevelký kousek matného bílého kovu, tvarem připomínal belemnita, ale barvou mědi vůbec neodpovídal. Možná cínu, o něco lesklejšímu.

„Nemějte strach, není to toxické,“ ujišťoval mě páter. „Toxická jsou činidla, jejichž pomocí se zušlechťuje, zde je kov v surovém stavu.“

Těžký, patrně těžší než zlato, a tuhý. Je také vzácný, za tento kousek by se páter... mohl vrátit domů. Vrátit se k lidskému životu. Vrátit se.

Kdysi do něj byla moje máma zakoukaná. On byl kdysi sociolog. Ostatně, co na tom záleží? Mohl studovat antické umění nebo historii nebo lingvistiku. Ale dnes, jak se zdá, věří v to, že je nebe na dosah ruky, a ve hvězdnou měď.

„Zato vy nevěříte, já to na vás vidím,“ pousmál se Pavel. „Já vás chápu, v naší době je to těžké, někdy dokonce nemožné. Ale to nevadí. Ne všem se to podaří hned... Děkuji ti.“

Zvedl se ze židle a bosý odťapkal k východu a mluvil přitom sám se sebou. Žádné vstupní dveře do budovy tu nebyly, Pavel zůstal stát na prahu a řekl:

„Děkuji tvé matce, že tě sem poslala, ty jsi zázrak, jsi radost pro moje oči. Sever je blízko, každý den naplňují kruté zázraky, vidím je všude kolem... Ty to ale nechápeš...“

Vytáhla jsem z batohu balíček, rozbalila papír. Svetr, červený. Páter Pavel mi ho zničehonic prudce vyškubl a začal si ho oblékat, rychle, hekticky, opravdu měl strach, že si usmyslím vzít si ho zpátky. Oblékl si ho rovnou přes svou bundu, sedl si na práh a s nataženýma nohama si dál cosi mumlal, v koutcích očí se mu zvedala jakási clona; mrkal, jak se snažil zaostřit zrak skrz šedý zákal, a přitom šeptal se skrčenou hlavou u ramenou:

„... účelem toho všeho, alfou a omegou – z každého, kdo odpracoval půlrok na Kudrjavém, je možné získat půl gramu... Usazuje se na plicích, ostatně stejně jako zlato. Pro správu je nevýhodné, aby se pracovní síly vracely domů, je mnohem lepší, aby tady zůstaly a v téhle díře dohnily během několika let, která jim zbývají. Potom se jejich těla odklidí do výparníku. A dál už je to snadné, rozumíte mi, Lilo, vy mi rozumíte, každý bude zvážen a shledán buď příliš lehkým, nebo příliš těžkým, ale my se tu bavíme o půl gramu na plicích, rozumíte – půl gramu!“

Ti, kdo si přišli vyslechnout jeho slova, teď stoupali po schodech, pomalu se táhli za sopku jako nějaká špinavá housenka, jako svíjející se chapadlo mrtvé chobotnice, hotová noční můra rybářovy ženy.

Páter se najednou příkrčil kvůli vzedmutému větru a já mu podala svitek. Páter se na mě podíval, pochopil, pohlédl na své ruce ve svetru a pak si ho ode mě vzal. Zdálo se, že přišel k sobě.

„Nakolik je mi známo, správa ostrova neprojevuje zájem vracet pracující zpět do Japonska, že?“

„To neprojevuje,“ kývl souhlasně páter. „Je to nerentabilní, pracující jsou materiál na jedno použití. Z toho pramení všechna moje hrůza... Víte, některým začínají svítit oči...“

„Ale násilím tu přece není možné kohokoli držet,“ řekla jsem. „Pracující podepisují oficiální smlouvu, kde jsou uvedeny úlevy a datum návratu...“

Páter mávl rukou:

„Tak se věci mají, ano... Po čtyřech měsících v průmyslové zóně mnozí ani nemohou opustit ostrov. Řekl jsem ‚mnozí‘, ale ve skutečnosti je jich většina. Jen se na ně podívejte,“ páter vzápětí ukázal prstem za odcházejícími. „Prohlédněte si je. Část z nich neudrží stolicí. Další část se sama ani nenají. Třetí si nepamatují, kdo jsou a proč tu jsou. Nikdo je nepotřebuje. Pokud jsou fyzicky ještě naživu, jejich duše trpí, v každém z nich je po půl gramu...“

Páter ztichl. Hned se ale vzpamatoval a začal si mě prohlížet. Jako kdyby usnul s otevřenýma očima a odebral se do svého čtvrtého nebe, k posvátnému chrámu a oltáři božímu, a pak se najednou probudil zase mezi námi, s promrzlým nohama.

„Nebuďte smutná,“ řekl mi. „Nesmutněte, vaše matka to neměla ráda. Jděte svou cestou, to podstatné je, abyste šla.“

„Ale jak...“

Páter Pavel mě chytl za ruku a nečekaně políbil.

„Karafuto... Karafuto nikdo nepotřebuje a nikoho nezajímá; proč ho potřebujete vy?“

„Etnografické oddělení je jiného názoru,“ namítla jsem, poté co mě ten starý a nemocný psychopat oním polibkem div nesrazil na zem. „Předpokládá se, že studium současné situace na jižní části ostrova umožní položit základy pro další rozvoj průmyslu a pro rekultivaci země. Navíc moje mise sleduje humanitární cíle – chci posoudit stav vyhoštěných odsouzenců, podmínky jejich věznění a vhodnost okolního života pro další humanizaci...“

„Ano, jistě,“ souhlasil Pavel. „Zjemnit mravy, to je potřeba vždy. Myslím, že se vám vše podaří.“

Páter se na mě ušklíbl a mě z nějakého důvodu přešla chuť se s ním dohadovat, tím spíš o problémech spojených se zjemňováním mravů. Vůbec jsem ho nechápala, ale tak je to vždycky, když se dáte do řeči s bláznem.

„Ve skutečnosti jsem jen pozorovatel. Nemám za úkol cokoli měnit, v mých silách je pouze podat společnosti... nezaújatý obraz.“

„A já si říkám, proč jste se sem vydala.“ Páter si vytáhl výstřih svetru k bradě. „Je to záslužný cíl, to vím... Podívat se jim do očí, ano, to je chvályhodné. Jste statečná slečna, jen si nedokážete představit, co se tam nachází...“

Pokrčila jsem rameny; jistěže jsem si to nedokázala představit, v tom však spočívala moje výhoda. Nezaújatý pohled.

„Je tam peklo,“ řekl páter. „Iturup se svou sírou, nádobami s rozpáleným uhlím, živými nebožtíky – to je jen pouhá předsíň inferna. Tam dál je peklo. Celou svou duší si přeju, abyste se vrátila domů, ale vy se nevrátíte. Proč byste taky měla. Ať vás chrání Bůh.“

Páter mi požehnal a poté mě objal, chvíli mě objímal s hlavou položenou na mém rameni; měl horkou hlavu, cítila jsem to skrz tlustou kůži svého pláště.

„Běžte,“ řekl asi po minutě. „Běžte, počasí se kazí a vy musíte jít.“

Chtěla jsem mu říct, že moje máma mu chtěla předat...

„Spěchejte, Lilo, už musím jít zvonit.“

Kdovíjak jsem se najednou ocitla na kamenných schodech a stoupala po jejich plochých stupíncích vzhůru, ale daleko jsem se nedostala, neboť jsem uslyšela, jak na mě páter najednou volá, a tak jsem se zarazila a ohlédla se. Spěchal za mnou, a jakmile přiběhl, začal si svlékat svetr.

Pokusila jsem se ho zastavit, ale pátera něco rozrušilo, což jsem nečekala: mluvil čím dál nesrozumitelněji, přeskakoval

z japonštiny do ruštiny, polykal a podivně lámal slova, až jsem tomu mumlání vůbec nerozuměla. Svetr si stáhl, stočil jej do ruličky a podal mi ho. Já jsem vůbec nepochopila proč a stále dokola jsem opakovala, že je to dárek, ale páter mě neposlouchal, naléhal a podával mi ten nešťastný svetr, a když najednou propukl v pláč, došlo mi, že si ten svetr musím vzít. V tu chvíli se uklidnil, vrátil se zpátky a já zůstala stát, opřená o kámen, a nic nechápala. Proč to udělal?

Počásí se opravdu začalo kazit, navíc se od vulkánů začal blížít mrak a něco mi říkalo, že zůstat pod ním by nemuselo dopadnout dobře. Stoupala jsem po schodech a za mnou se rozezněl hluboký tón; když jsem se ohlédla, viděla jsem, jak páter Pavel zběsile zvoní na lodní zvon.

Nevím, jestli na to měl vliv on nebo něco jiného, ale mrak se nad sopkou nakonec zastavil, ačkoli mistr Toši, který na mě čekal, byl nervózní a páčil v děrované nádobce kalafunu, čímž se snažil přebít zápach, jenž zůstal na kamenných schodech po těch, co přišli za páterem Pavlem. Mistr byl unavený, deště se bál, nicméně se zdálo, že páter zvoní svým zvonem poměrně dobře – mrak, který zůstal viset nad sopkou a metal blesky, se obrátil nazpět. Jakmile to mistr Toši uviděl, vrátila se mu nálada a přece jen mě přesvědčil, abychom navštívili velrybí hřbitov, a já nelitovala, že jsem jeho přemlouvání podlehla.

Biosystém ostrova Iturup přežíval ve statickém a neradostném stavu: na souši neexistovaly prakticky žádné rostliny, které by přesahovaly výšku kolen, pobřežní pás byl bez života, vodní hladinu pokrývala šedá kalná pěna, samotná voda... to vlastně ani nebyla voda, ale jakási substance vytvořená z odpadních vod z úpravárenských kombinátů a kalových nádrží, z nečistot, popela a kyselin, z barelů, lahví a krabic; tato substance se pohupovala za doprovodu mechanického zvuku a zapáchala amoniakem. Vzduch tu zel prázdnotou, ani rackové, ani rybáci, ani jiní ptáci jej nezkrášlovali

svými hlasy a pohyby; ostatně bylo naivní předpokládat, že zde, na periferii, vůbec nějakí ptáci přežili. Jediný opeřený tvor, kterého jsem ve svém životě kdy viděla, byla staříčká husa v císařské zoo v Tokiu, ale dlužno dodat, že tu husu kdysi naklonovali, že pravidelně umírala na rakovinu a následně ji čarodějové z Císařské lékařské akademie pravidelně oživovali; v těle měla sedm implantátů, celkové procento implantace nepřekračovalo hranici čtyřiceti procent, což znamenalo, že mohla být považována za živou. Kdysi dokázala i popoletět.

Pro jistotu jsem se zeptala, jestli tu přece jen nějakým zázrakem nezapozorovali ptáky, na což mistr Toši odpověděl, že posledního opeřence viděl asi v sedmi nebo osmi letech, tehdy žil ještě ve Wakkanai. Jeho otec pracoval jako dřevorubec a on mu pomáhal, jak mu jen síly stačily. Kdysi se na pobřeží spolu s nějakou naplaveninou objevila mrtvá potáplice, a jelikož se jeho otec obával, že budou obviněni, že opeřence zabili, nakázal malému Tošimu, aby mlčel jako hrob a opeřence zakopal v oblasti příboje. Od té doby mistr Toši žádné ptáky neviděl, zato velrybí hřbitov tu mají nádherný, hned tady, poblíž.

Velrybí hřbitov mě nijak neokouzлил. Moře tu na relativně malém kousku pláže nashromáždilo podle mých odhadů asi padesát mrtvých velryb, respektive jejich kostry. Vypadaly úplně jako ve starých románech o zapomenutých březích a psohlavcích, kteří je obývali: kosti a lebky mořských velikánů ošlehané větrem, rozleptané deštěm a vybělené sluncem ležely na černém písku a vůbec nic nedělaly; z pohledu na takové množství ostatků byl mistr Toši jako u vytržení a začal o kostrách mluvit jako o svých přátelích.

Jeho nečekaný zápal byl tak velký, že jsem se neodvážila ho přerušit, a tak jsme se po hřbitově procházeli asi dvě hodiny, během nichž mistr Toši povídal o různých druzích kytovců, o jejich věku, že tohle je vorvaň, tohle zase kosatka a tohle zase plejtvák, který zemřel kvůli nádoru na páteři. Na konci naší exkurze se mistr usadil na obrovskou lebku

a přiznal se, že sní o tom, zemřít co možná nejdřív a být vhozen do moře, že chce, aby ryby a krabi okousali jeho nehybné tělo, ohlodali je až na dřevě a aby jeho kostru vyneslo moře právě sem, na tuto starobylou pláž, aby spočinul vedle těchto kostí, protože on, mistr Toši, dokáže ocenit vyhnanství a také osamělost je pro něj absolutní blažeností, tak to i řekl.

Poté co mi to řekl, zbledl jako stěna, propukl v pláč a mumlal něco o tom, že si o svých snech nedělá žádné naděje a falešné iluze, neboť starosta jeho posmrtnému přání nevyhoví – ten člověk jede v defraudacích a korupci, mistr Toši pro to má nevyvratitelné důkazy, posbíral si je do sešitu...

Mistr si začal šacovat oblečení, vytáhl z něj tlustý, ušpiněný zápisník červené barvy a podal mi ho. Nechtěla jsem ho přijmout, ale mistr Toši mi ho téměř násilím vrazil do rukou s přesvědčením, že zápisník obsahuje dostatečné množství důkazů, aby bylo možné starostu odstranit a postavit před soud, aby bylo pravdě učiněno zadost.

Neměla jsem jinou možnost než přislíbit, že jeho zápisník s utajenou a palčivou pravdou, která se v něm skrývá, donesu na stůl oficiálním představitelům oddělení. Po těchto slovech se mistr Toši uklidnil a celou zpáteční cestu do přístavu byl povětšinou zticha a teprve až v přístavu ho zase něco rozněžnilo, začal popotahovat a nakonec mě i obdaroval zlatou lžičkou.

Takto jsem se tedy vrátila v druhé půli dne zpět na Kappu, takže jsem si nechala ujít i výměnu směny a zachránila se tak před tím, že bych se musela dívat do tváří těm, kdo skončili dlouhou směnu na Kudrjavém a v dalších továrnách na Iturupu.

Po návratu mi kapitánův pomocník nabídl ohřátý čaj ze sušených stromových hub, ale já ho odmítla: potřebovala jsem čas, abych pochopila, co všechno jsem viděla a slyšela. Vlezla jsem si na visací lůžko a začala přemýšlet. Byli to postarší, nezdрави, nervově labilní lidé, co těžce oddechovali, avšak postupem

let – a ostatně je to možná právě kvůli jejich věku – se z mnohých stanou sentimentální plačky, sám profesor Oda byl někdy taky takový, co taky očekávat od lidí, kteří mají na plicích jeden a půl gramu... tedy půl gramu mihotající se hvězdné mědi.

Zavřela jsem oči a najednou jsem kdovíproč uviděla páteř Pavla; stál tam, vedle samotné budovy církve, bil zvonem a měl na sobě červený svetr, který jsem viděla z dálky, přičemž jsem zároveň viděla, že svetr leží v křesle mé kajuty, a znovu jsem spatřila matku, jak sedí u kamen a plete ten stejný svetr; pravděpodobně proto jsem si uvědomila, že je to sen. V tom snu se objevila také voda a nějakí ptáci, nemohla jsem si je pořádně prohlédnout; asi by se mi to nakonec i podařilo, jenže v tu chvíli se ozval křik. Ozýval se po dlouhou dobu a vytrvale, jako by ho vydávalo nějaké hloupé zvíře, a já se jen snažila nenechat se vytrhnout z klidného spánku, ale už jsem si uvědomovala, že to nepůjde a že se brzy probudím, a když už křik konečně utichl, skutečně jsem se probrala a vykoukla ven na chodbu.

U kajuty mého odsouzeného souseda stály tři postavy: loďmistr, důstojník pověřený nakládkou a vykládkou a kapitánův pomocník. První dva kouřili a pomocník si něco zaznamenával do černého zápisníku. Ukázalo se, že Inu spáchal sebevraždu. Nevěděla jsem, jak na to zareagovat, a řekla jen, že je mi to opravdu líto.

Pomocník máchl rukou a poznamenal, že mu tak bude mnohem lépe.

„Byl to obchodník s deštníky,“ pronesl s opovržením, „s galanterií a proutěným nábytkem. A ubil svou ženu a její matku kladivem. Stejně by se domů nikdy nevrátil. Je to pro něj lepší, chlapy, co vraždí ženy, ve vězení nikdo zrovna moc nemusí. Kromě toho by skončil v Lehkém vzduchu, takže se tu ani žádný překvapení nekoná.“

Zeptala jsem se proč, na což mi pomocník odpověděl, že odsouzení posláni do Lehkého vzduchu se často snaží celou záležitost neprotahovat a vypořádají se sami se sebou ještě

cestou na ostrov, přitom sotva vědí, co je čeká. Zeptala jsem se, jestli tou nejhorší věznicí na celém Sachalinu nejsou spíš Tři bratři, neboť právě o ní se šíří ty nejhrůzostrašnější zvěsti a je opředena mnoha legendami, smyšlenkami a spekulacemi; pomocník kapitána se na to jen zašklebil.

Došlo mi, proč právě Inu. Ke stěně kajuty byl přivařený hák a k němu byl připevněný řetěz. Ten obepínal krk odsouzeného a zároveň mu táhl hlavu ke straně. Nedaleko na podlaze ležela železná miska, ve které se vězňovi jednou denně podávalo jídlo.

Jeho smrt neznepokojovala ani Tacua, ani zbytek posádky, ale naopak mezi nimi vzbuzovala jisté pozdvižení. Podle pravidel je nutné hodit mrtvolu do katalyzátoru, ale loďmistr s důstojníkem pro nakládku a vykládku již předem vyplnili náležité papíry, nahlásili kapitánovi provedenou sanaci a spustili tělo do nákladního prostoru, kde ho uložili do bedny se solí. Když jsem se zeptala, proč je to nutné, pomocník mi odpověděl, že po příjezdu na Sachalin vymění u Korejců mrtvolu za extrakt z brusnice, léčivý přípravek, za který lze po návratu domů získat poměrně velký obnos peněz. Nakolik jsem pochopila, přechovávání mrtvol je běžnou praxí, protože podle důstojníkovy vyprávění jich mají ve svých bednách na výměnu vždy několik. Po mé otázce, k čemu Korejci potřebují mrtvoly, vybuchli loďmistr s pomocníkem smíchy, kapitánův pomocník mi doporučil, abych se nezatěžovala nesmysly; během každé plavby dojde minimálně ke dvěma sebevraždám, někdy i k více, takže nemá cenu lámat si s tím hlavu, místo toho je lepší si odpočinout a nechat mrtvoly mrtvolami. Vrátila jsem se do své kajuty, ale usnout jsem nemohla, a tak jsem jen ležela a dívala se z okna. Kurilsk jsme pozdě večer nechali za sebou, podařilo se nám vyplout na moře před setměním, ještě před tím, než z okolních sopek začal padat smog a noční opar pohltil celý ostrov.

Nevím, jak je to možné, ale podařilo se mi zaspat La Pérousův průliv již podruhé.

MONERON

Prohlížela jsem si ostrov seshora a snažila se představit si na něm sebe samu.

Profesor Oda si s využitím známostí, které si zachoval ze své služby v silách sebeobran, opatřil starý atlas, vydaný ještě před válkou. Tiráž chyběla, ale bezpochyby obsahoval předválečné snímky – po válce a zničení orbitálního družicového seskupení se totiž kartografie doporučela o sto let zpátky a zjevně se to v dohledné budoucnosti nemělo změnit, takže tyto mapy představovaly to nejlepší, co bylo možné najít.

Byly opravdu skvělé; s lupou v ruce jsem na židli na verandě zkoumala ostrov, na horizontálních snímcích jsem přes sklo lupy, vypouklé, teplé, lehce zažloutlé stářím a načichlé tabákem, pozorovala, jak vypadal život před mnoha lety.

Ostrov Sachalin byl zelený a pokrytý silnicemi, seshora jsem se dívala na prosluněná města, na slavnostně vyzdobené ulice s vlajícími vlajkami, na auta spěchající za všemi neodkladnými povinnostmi, na děti prohánějící mičudy, na potoky, na mosty, na rozpálené střechy, na prostorná náměstí, na ryby, kterými se to v potocích a řekách jen hemžilo; tisíce a miliony ryb, čekajících na život i na smrt.

Tam dole, pod vypouklou lupou, zářilo léto. Na náměstí, které vypadalo jako šikmá hvězda, na širokém palouku uprostřed jasně červených květin odpočívali lidé, někteří seděli,

jiní leželi a četli si knížky, poblíž se modral rybník a kolem utíkala železniční trať. Vedle kvetoucího keře divokých růží ležela na červeném kostkovaném plédu dívka a pozorovala zpoza dlaní oblohu. Snímek byl jasný a ostrý, viděla jsem tvář té dívky a zdálo se mi, že na mě vyplazuje jazyk.

Studovala jsem atlas a plány, měřila vzdálenosti, četla si ruské názvy a porovnávala je s těmi japonskými na starých a nových mapách. Na místě Sachalinské oblasti, která skončila v atomové Léthé, byla již dávno obnovena prefektura Karafuto, nicméně tento název se používá výhradně v oficiálních dokumentech a v akademických kruzích. Ve skutečnosti si většina osad v Severních zemích ponechala jména, která měla před válkou. Musím se přiznat: vždy jsem se o tento paradox zajímala, snažila jsem se zjistit důvody tohoto toponymického střetu zájmů, ale bez jasného závěru měla každá verze nějaký defekt.

Můj otec říkal, že je to vše jasné: po válce už Japonci nemuseli dokazovat svou nadvládu v Severních zemích a zájem o toto téma pominul, až do té míry, že se na úrovni císaře rozhodlo, že všechna předchozí toponyma zůstanou coby historické ponaučení, jako připomínka pomíjivé existence. Když byl císařovi předložen návrh na změnu názvů, usmál se a řekl, že dokud bude naživu alespoň jeden Rus, zůstanou názvy zachovány.

Moje máma si myslela, že to bylo kvůli pocitu historické viny. První den války Rusko pomohlo Japonsku zadržením startujících balistických raket Kim Eun-una a zlikvidováním střel uložených v dolech a na odpalovacích rampách. Po Týdnu ohně, který zničil evropskou část Ruska, západní Sibiř, Čínu a Severní Ameriku, poté co na kontinentu vypukla mobilní vzteklina, zavedlo Japonsko izolační režim a síly sebeobrany během tří měsíců pouze v Tatarském průlivu zapálily a poslaly ke dnu asi pět set lodí pod ruskou vlajkou. Když vzteklina schvátla celé pobřeží, území Chabarovska

bylo sanováno za použití jaderných a chemických zbraní. Podle nejskromnějších odhadů zemřelo asi osm milionů lidí, nepočítaje v to Číňany. Coby připomínka a aby se duchové nerozhněvali, se ruské názvy měst, řek a ostrovů zachovaly a všem ruským uprchlíkům, kteří přežili válku, vyměřily úřady zvýšené dávky. Podle informací našeho oddělení je k dnešnímu dni na území říše asi sedmnáct etnických Rusů. Všichni žijí na ostrově Sachalin.

Můj kolega Jasuda, inženýr z útvaru pro skenování přístrojů, mi tento toponymický rozpor objasnil poněkud jinak, spíše v duchu středověkých románů: otec současného císaře, tehdy ještě korunní princ Jasuhito, údajně strávil během své vojenské služby osm let na základně sil sebeobraný v Anivském zálivu. Tou dobou žilo na Sachalinu ještě poměrně dost Rusů, kteří se na začátku války zachránili z pevniny, a princ se údajně zamiloval do dívky jménem Aňa, dcery zesnulého gardového generála. Nicméně Aňa zemřela, a to se ještě ani nevzpamatovala ze všech hrůz, kterými si prošla během masakru v Amuru, jehož se dopustili dezertéři Korejské lidové armády. Princ se později stal císařem a na památku své milované nařídil zachovat na Sachalinu všechny ruské názvy. Mimochodem, byl to právě princ Jasuhito, kdo svým zákonem o vyloučení způsobil, že pohrdavý a poněkud opovržlivý postoj vůči Korejcům se v naší společnosti stal normou; nikdo bez zvláštní potřeby se nebude snižovat k přímé komunikaci s Korejcem a ocitnout se v korejské společnosti vyvolává u většiny císařových poddaných nepohodlí a touhu odejít. Ve velkých městech dokonce existují i společenství, která Korejci otevřeně opovrhují a jsou financována výhradně z dobrovolných příspěvků.

Nelze si nevzpomenout na domněnku slavného antropologa Isamiho Kata, která zazněla na Třicáté výroční konferenci Císařské akademie věd. Profesor Kato věřil, že zachování původních jmen v Severních zemích není ničím jiným než